

OZSVÁTH ZSUZSA

A kötelező letérőnél forduljon

OZSVÁTH ZSUZSA

A kötelező
letérőnél
forduljon

VERSEK

BOOKART • KALLIGRAM

2 0 2 4

Szerkesztette: Antal Balázs

A szerző a könyv megírása idején a Petőfi Irodalmi Múzeum Móricz Zsigmond-ösztöndíjasa volt. (2022)

Támogató a Romániai Magyar Demokrata Szövetség és a Communitas Alapítvány.

A szerző a könyv megírása idején a Communitas Alapítvány alkotói ösztöndíjasa volt. (2023)

© Ozsváth Zsuzsa, 2024

© Bookart, 2024

© Kalligram, 2024

Bookart ISBN 978-606-8994-81-9

Kalligram ISBN 978-963-468-492-3

Egyszer csak feltűnik a hiány,
mint egy rossz helyen megszólaló szünet.

Első turistajel:
sáv

Hideg

és akkor lezúgott egy nyest az emeletről és lámpást
adott a kezembe
az úrnak kétezer-huszedik évében.
és lett nagy sírás-rívás és fogaknak csikorgatása,
ám a nyest nem riadt meg, farkát maga alá csapva
leült velem szemben a kanapéra.
most sétálni megyek, mondta, és akkor
egyedül maradtunk: én meg az üres kanapé.
aztán magamra néztem: kezemben lámpás.
ki az, akinek lámpást adnak a kezébe?
próféta? éjjeliőr? bölcs? halál?
felkeltem, hogy megvilágítsam a lényeket.
talán vannak erre kóbor szellemek. bitorlók, gúnyosak.
és lett nagy sírás-rívás és fogaknak csikorgatása,
megriadtam, hadonásztam a lámpással körbe-körbe,
fal mentén kúszva, láttam minden hepehupáját a régi
festésnek,
idegen ujjbegyek nyomát, megkövült leheletet, elkent
testnedveket.
láttam írást a falon, de nem értettem.
magamra néztem: ki ez, akinek lámpást adtak a kezébe?
térdre rogytam, a fal meg csak bámult,
részvétlen, akár egy kanapé valami váróteremben.

Megj.

mások is mentek már el.
nekik is ennyi belső monológ jutott vajon,
vagy távoztak, mielőtt még
bármiféle gondolat szökött volna tátongó fejükbe?
minden, ami egyetlen bőrönd tartalmán túlnő,
aggodalomra ad okot.
a macska, ahogy néz.
a kapuzárás előtti novemberi szél,
amely be akar törni hozzám.
a csend, amíg választ kapok egy üzenetre.
el is feledhetnének azon nyomban,
vagy jegyezzenek meg örökre.
megjegyezni valamit:
vissza-visszabotorkálni a feledés küszöbéről.
mint egy felkiáltójel, lappangó nyugtalanság.
csomó a zsebkendőn.
a tiszta lap.
a papír gyanús.
a fehér gyanús.
a fehérre mázolt szekrény.
a szomszédból átszűrődő hangok.
a fej szűretlen hangjai.
felveszem a szürke ballont,
két kezem zsebre vágom,
a jobb kivesz egy zsebkendőt.
nézem a csomót.

Sírató

miért mennek tönkre fiúk apáikba
segítséget miért nem fogadnak meg
inkább róják az utcákat porzó esőben
súlyos árnyék ballag mögöttük
félnek tőle de nem tanultak sírni
egy férfi tűr a kapunál összecsuclik

szapora léptek visszhangzanak egybenyúló
szobákon át végtelen bérlakásban

a keserű kisfiúk nem tudnak játszani
a keserű kisfiúk egy felnőttet rejtegetnek
a szomorú férfiak egy kisfiút ringatnak
a szomorú férfiak magukban maradnak
fejjel a belükben zsírjukban májukban
a jobb a bal a jobb a bal pitvarban kamrában

a nagyfiúk nem akarnak játszani
a nagyfiúk nem hisznek istenben
a nagyfiúk nem hisznek apában
apa nem akar játszani
apa nem hisz istenben
apa nem hisz a fiúban

szapora léptek visszhangzanak egybenyúló
szobákon át végtelen bérlakásban

Néma

mit tesz veled a csend.
néma tárgyak a polcon.
konokul hallgató növény félhomályban.
konvektor-kattanás.
ilyen kései őszön luxus a fény,
délutántól másnap reggelig privát sötétkamra
várja egy piros led felkapcsolását.
vigyáznod kell az előhívásra,
a vegyszerek helyes használatára.
vállalnod kell az előtűnő képekért a felelősséget.
emlékezz a luxusra,
a néma tárgyakra,
míg lecsöpög a fixatív.

Könnyű

Két cserép szobanövényünk alkalmazkodott
a körülményekhez.

A nagylevelű fény felé forgatja szárait, a másik
fálnak dől.

Elmúlt a karácsony, és senki nem jött kopogtatni
az újév okán.

Bár jól esett volna, ha valaki, akár pénzért,
de helyettem is reménykedik a boldog kezdetben,
boldog folytatásban.

Sötét idők járnak erre, és nehéz puttony a remény.

Hát, elmúlt karácsony, ajándékok kibontva.

Néha szédülök, nem tudom, mi történik a testemben,
bár vehetnétek és ehetnétek, legyen könnyű a föld.

Nem fog összedőlni a ház, hiába lakik az ördög
a részletekben,

a tömítésben tanyázik valami isten.

Két cserép szobanövényünk alkalmazkodott
a körülményekhez.

A nagylevelű vak reményt dédelget, a másik vakon is
szeret.

Nyílás

Nagyjából csak mintha tompa késsel
hasogatnám az unalmat.
Vibrál a bőr alól kiugró szív mélyvöröse.
Mégiscsak gyógyír az okosan adagolt távollét
(szükségállapot),
a végén kinyílik a lakatra zárt közös tér.
Zsonglórködöm a golyóstollal, a tinta benne
felragyog, habzik.
A közelség tananyag, a távollét tanult lecke,
a gyökvonást elfelejtettem.
Ami igazán lényeges, az a szemnek zárójel.

Talált kocka

Kétféle tér egy nagyításon.
Nem tudni, művészi szándék,
vagy az alkotó elfeledte volna
tovább vinni a tekercset.
A képen ketten alszanak.
Az egyik alvó épp elfordul az ágyon.
Arca megnyúlik, belemosódik az álomba.
És mintha álmát látnánk,
egy másik arc tűnik elő.
Most dönteni kell, hogy melyik álmodik.
Nem tudni, művészi szándék,
vagy az alkotó elfelejtette volna.

MAYDAY

Néha csak egyszerű jelszavakra futja.

Néha még arra se.

Boldogok a lelki szegények.

De ez nem az ő történetük,

róluk szó sincs, nemhogy jel mutatna rájuk.

Azokról beszélek, akiknek néha csak

egyszerű jelszavakra futja, néha még arra se.

Nem hajótöröttek. Ők a semmiből tanultak élni.

Ezek a mindenséggel méregetik magukat,

aztán alulmaradnak.

Nem hajótöröttek. Roncsok. Talán repülőé.

Az egyik turbina, a másik fekete doboz.

Utazóknak kijelölt hely #3

Mintha egy kékbálnát húzna maga után
homokos, vizes síkon.

Néha megáll. Nézi a hatalmas testet,
letörli homlokáról a gyöngyöző vért,
az orrlyukakból távozó esőcseppeket.

Messze már az ígéret földje, az a bizonyos
szép élet egy kiemelten veszélyeztetett faj
utolsó, pompás egyedével.

Ám ez nem természeti katasztrófa,
minden egész törésvonala életöszön,
Sziszüphosz.

Olyan biztos, mint egy törésvonal, pont.
Pont, törésvonal.

Második turistajel:
kereszt

Repríz

A tubusból kibuggyanó fölösleg ügyes manőverezéssel visszajuttatható a tárolóegységbe,
de a szemből kibuggyanó könny csak görög le,
csak görög le,
és a konyhakövön Szizüphosz elkapja,
mint valami profi baseball-játékos,
és gyűrött zsebkendőjét zsebre vágva
már indul is vissza a jelzett ösvényen,
lépten-nyomon friss gombák nyúlnak a fák tövében,
aztán felér a nagy kilátóhoz, a *lentinek* kacsint,
és a szemből kibuggyanó könny
csak görög le,
csak görög le,
és a konyhakövön Szizüphosz elkapja,
mint valami profi baseball-játékos,
és gyűrött zsebkendőjét zsebre vágva
már indul is vissza;
a jelzett ösvényen tábla, a táblán azt írja,
amit boldognak kell elképzelnünk,
például egy profi baseball-játékost,
aki a tubusból kibuggyanó fölösleget
ügyes manőverezéssel visszajuttatja a tárolóegységbe.

S. Lemnek szeretettel

Azt mondja, sziget.
Meleg homok, dús növényzet, roppant erdő.
Bábeli szirtek. Jelzett ösvény,
pedig kalandort aligha látni erre.

Ahol a part szakad,
visszakacsint egy szimmetriád,
és felhorkan egy hullám
a józan ész határán.

Azt mondja, amott a félsziget;
és néz a szirtről szerteszt,
és várja, és várja, hogy felkiáltsa:
ember a vízben!

Aki nem hajótörött,
de elképzelve boldognak, és azt mondja:
szárazföld! És kettéválasztván a habokat
elindul a jelzett ösvényen.

Ima

Talán nem leszel olyan egyedül, mint a kisujjam.
Nem fogsz kijárási tilalom előtt
három perccel tolvajként osonni a kihalt utcákon,
takarodó után öt perccel szökevényként beesni
a lakásba.

Nem fogsz rettegni a büntetéstől, egy piszlicsaré
kihágástól,
mintha ötéves lennél, rognál térdre, szétszórt
kukoricára.

Füleid készenlétben, a fejmosás másodpercek kérdése.

Te csak szeretni akartál.

Hosszú éjeken át imádkoztál az idő urához, hogy adjon
még

pár percet, legyen ideje szeretni, hogy felnőjön,
felkeljen a kukoricáról, levesse az elnyűtt éveket,
penésztelepnyi

emlékeket, és hadd legyen az, ami mindig is volt,
ami fizetsége és hivatása mindazoknak,
akik kérik, hagyjon még pár percet.

Talán nem leszel olyan egyedül, mint a kisujj.

Száraz

Két hete nem ittal vizet.

Varázsvesszőt szorongatva botorkálsz a térben.

Valaki átsegít a zebrán, sajnál.

Szegény ember. Patakokban folyik a szeméből a vér.

Honnan ennyi nedvesség.

Bármennyire szeretnéd, az alkohol nem válik vízzé.

Van napi rutinod, munkád, ízlésed.

Tisztességesen nézel ki. Működik a tested.

Két hete nem ittal vizet. Botorkálsz.

Patakokban folyik a szeméből a vér.

Pirosra vált egy lámpa. Állunk.

Egy völgyzáró gáton felhúzzák a zsilipet.